

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrade grunder för statsbidrag enligt kungörelsen om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 177 av herr *Holstenson m. fl.* samt II: 368 av herr *Pettersson i Dahl m. fl.*, har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta dels att sådant bidrag, som omförmäles i 16 § av Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 juni 1934 om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur, må utgå även för djur, som nedslaktas på grund av tuberkulos, som icke för tillfället är av smittfarlig form, och dels att den ersättning, som enligt denna paragraf kan lämnas, skall utgå med 50 % högre belopp än för närvarande är fallet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden från medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

Gällande bestämmelser beträffande ersättning av statsmedel för nötkreatur, som nedslaktas på grund av tuberkulos, återfinnas i kungörelserna den 30 juni 1934, nr 402 om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur och nr 403 om åtgärder mot tuberkulos i juvret och könsorganen hos nötkreatur.

Jämlikt dessa bestämmelser utgår ersättning

a) för nötkreatur, som vid klinisk-bakteriologisk undersökning, företagen i anslutning till kontrollundersökning med tuberkulin inom en besättning, befunnits behäftat med tuberkulos i smittfarlig form, med hälften av djur kroppens värde dock högst med 75 kronor eller, om djuret helt kasseras, med 50 kronor (kungörelsen nr 402/1934, 10 §);

b) för nötkreatur, som, sedan en djurägare anslutit sig till det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos i smittfarlig form, vid en andra eller därefter följande klinisk-bakteriologisk undersökning av en besättning visats vara behäftat med smittfarlig tuberkulos, med fjärdedelen av djur kroppens värde dock högst med 50 kronor eller om djuret helt kasseras med 25 kronor, dock att under vissa förutsättningar ersättning även i dylikt fall kan utgå i

enlighet med ovan under a) nämnda grunder (kungörelsen nr 402/1934, 16 §); samt

c) för varje nötkreatur, som genom bakteriologisk undersökning visats vara behäftat med tuberkulos i juvret eller könsorganen, med hälften av djur kroppens värde dock högst 100 kronor eller vid total kassation 50 kronor (kungörelsen nr 403/1934, § 5). I detta fall föreligger nedslaktningstvång.

Djur kroppens värde beräknas efter djurets slaktvikt och det värde för kilogram, som medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen årligen gemensamt fastställt, för närvarande 80 öre per kg.

Enligt vad *medicinalstyrelsen* i sitt omförmälda yttrande meddelat, har följande ersättningar utbetalats under kalenderåret 1936, nämligen:

enligt a) för	31 djur	kronor	2,048: 46
» b) »	2,661 »	»	123,563: 26
» c) »	729 »	»	56,776: 52

Summa för 3,421 djur kronor 182,388: 24.

Det finnes anledning antaga, anför medicinalstyrelsen i anslutning härtill, att under de närmaste åren statens utgifter för dylika nedslaktningar komma att stiga.

Medicinalstyrelsen har i övrigt anfört följande.

»Motionärerna synas med sitt förslag till höjning av de ersättningsbelopp, som för närvarande utgå, avse att stimulera till ökad anslutning till tuberkulosbekämpandet.

Styrelsen anser för sin del tiden ännu icke vara inne för vidtagande av en sådan åtgärd, enär anslutningen till tuberkulosbekämpandet för närvarande ökar så snabbt att samtliga tillgängliga veterinära arbetskrafter torde vara i det närmaste fullt utnyttjade. En höjning av ersättningsbeloppen med 50 %, som motionärerna föreslagit, finner styrelsen sålunda icke vara för tillfället av behovet påkallad. Det är emellertid icke uteslutet, att en sådan höjning framdeles kan komma att visa sig önskvärd.

Styrelsen, som likväl vill ifrågasätta, huruvida icke de gällande ersättningsbestämmelserna lämpligen skulle kunna förenklas genom en ändring av ersättningsbeloppen därhän, att större enhetlighet vunnas, har för avsikt att till Kungl. Maj:t göra framställning därom, att ersättning, som avses i 16 § 1 stycket Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 juni 1934 (nr 402) om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur såsom hittills skulle utgå med fjärdedelen av djur kroppens värde dock högst med 50 kronor eller om djuret helt kasseras med 25 kronor under det att i alla övriga fall ersättning skulle beräknas efter hälften av djur kroppens värde dock högst 100 kronor eller vid totalkassation 25 kronor.

Vad beträffar motionärernas förslag, att ersättning skulle utgå även för djur, som nedslaktas på grund av tuberkulos, som icke för tillfället är av smittfarlig form, vill medicinalstyrelsen tillstyrka dess genomförande (eventuellt successivt) för de sex nordligaste länens och Gotlands läns vidkommande.

Inom dessa delar av landet är nämligen tuberkulosfrekvensen bland nötkreaturen ännu så låg, att man med rimliga kostnader skulle genom nedslaktning av alla tuberkulosinfekterade djur kunna på kort tid i tuberkuloshänseende helt sanera kreatursstammen därstädes. På grund av de restriktioner,

som gälla beträffande införsel av nötkreatur till ifrågavarande områden jämlikt kungl. kungörelsen den 30 juni 1934 (nr 436) angående införsel av nötkreatur till de sex nordligaste länen och Gotlands län, synas goda förutsättningar föreligga för en dylik sanering. Beträffande de kostnader som skulle vara förenade med ett sådant tillvägagångssätt vill medicinalstyrelsen hänvisa till vad 1929 års statliga tuberkulosutredning anfört i sitt år 1930 avgivna betänkande (Statens offentliga utredningar 1930: 23).

Däremot kan medicinalstyrelsen icke biträda detta förslag i vad det avser de södra och mellersta delarna av landet, där ungefär vart tredje nötkreatur kan beräknas vara tuberkulossmittat. Här skulle den föreslagna anordningen dels kunna medföra oöverskådliga konsekvenser så väl beträffande det allmännas kostnader för tuberkulosbekämpandet som i fråga om prisläget på köttmarknaden, dels även i många fall utan att befordra tuberkulosbekämpandet resultera i ett onödigt ödeläggande av värdefullt avelsmaterial. Sannolikt skulle även i många fall betydande svårigheter uppstå vid nyrekrytering av helt eller delvis för tuberkulos utslagna besättningar.

Medicinalstyrelsen får sålunda hemställa, att jordbruksutskottet ville uttala sig för bifall till förevarande motion i vad densamma avser ersättning av statsmedel för nötkreatur inom de sex nordligaste länen och Gotlands län, som nedslaktas på grund av tuberkulos, som icke för tillfället är av smittfarlig form.»

Lantbruksstyrelsen har i ärendet anfört följande.

»Motivet för statligt bidrag vid nedslaktning av sjuka djur har i fråga om tuberkulos såväl som beträffande andra smittsamma husdjurssjukdomar varit kravet ur allmän synpunkt på att direkt smittfarliga djur undanröjas. Givet är, att undanskaffandet av sådana djur är av den allra största betydelse också för djurägarna själva. Särskild betydelse har denna synpunkt tillmätts i fråga om tuberkulos hos nötkreatur, där det statliga bidraget ansetts böra utgå endast med en del av det sjuka djurets värde.

Ett tillmötesgående av det nu motionsvis framförda kravet på statsbidrag jämväl vid nedslaktning av tuberkulöst djur, som icke befunnits vara direkt smittfarligt, skulle innebära ett frånträdande av hittills gällande principer och synes kunna medföra vittgående konsekvenser, vars ekonomiska betydelse torde vara omöjlig att överblicka.

Till följd av en allmänt genomförd högre betalning för mjölk, som levereras från tuberkulofria besättningar, medför frihet från tuberkulos sådana fördelar för djurägaren, att ytterligare åtgärder av ekonomisk art till djurägarnas fördel i syfte att vidmakthålla kampen mot denna för nötboskapskötseln ödeläggande sjukdom knappast synas vara av behovet påkallade för att säkerställa ett fortsatt arbete på nötkreaturstuberkulosens bekämpande. Antagligt är, att nedslaktning av tuberkulösa djur på grund av högre betalning för mjölk från tuberkulofria besättningar kommer att ske i stor omfattning, ett förhållande som vid bifall till motionärernas hemställan givetvis skulle komma att medföra betydande krav på statskassan.

För den höjning av statsbidraget vid nedslaktning av direkt smittsamma tuberkulösa nötkreatur, varpå motionärerna framfört krav, har ingen motivering anförts. Lantbruksstyrelsen har svårt att finna, att redan nu förhållanden inträtt, som skulle föranleda ett frånträdande av den inställning här till, som statsmakterna intogo år 1934.

Med hänsyn till vad ovan anförts finner sig lantbruksstyrelsen icke kunna tillstyrka bifall till motionärernas hemställan.»

Med hänsyn till de begränsade ersättningar av statsmedel, som för närvarande utgå vid nedslaktning av nötkreatur på grund av tuberkulos, kunna djurägarna uppenbarligen förorsakas en viss och stundom mycket kännbar förlust i förhållande till djurens bruksvärde. Emellertid finner utskottet icke ådagalagt, att sådana förhållanden inträffat, som redan nu påkalla ändring av de grunder för beräkning av dessa ersättningar, vilka fastställdes så nyligen som 1934. Såsom medicinalstyrelsen anfört, är det dock icke utslutet, att en höjning av ersättningarna framdeles kan komma att visa sig önskvärd ur det allmännas synpunkt. Vid behandlingen av den framställning om förenkling av nu gällande ersättningsgrunder, som medicinalstyrelsen meddelat sig ämna avlåta, torde ock frågan om höjning av ersättningsbeloppen bliva föremål för omprövning. Utskottet vill i likhet med lantbruksstyrelsen erinra om att djurägare med besättningar, anslutna till tuberkulokampen, numera till följd av en allmänt genomförd högre betalning för mjölk från sådana besättningar åtnjuta en väsentlig ekonomisk fördel, varigenom engångsförlusterna vid nedslaktning, varom nu är fråga, efterhand kunna antagas bliva kompenserade. Utskottet anser emellertid, att ytterligare erfarenhet bör avvaktas, innan åtgärder vidtagas i nu förevarande hänseende.

Medan de i ärendet hörda myndigheterna enhälligt avstyrkt motionärerens framställning i nyssberörda spörsmål, ha de däremot intagit skiljaktiga ståndpunkter till framställningen, i vad den avser upphävande av villkoret om att tuberkulosen vid nedslaktning skall vara i smittfarlig form för att ersättning må utgå. Lantbruksstyrelsen har med hänsyn till de vittgående ekonomiska konsekvenserna för statsverket icke heller tillstyrkt detta förslag. Medicinalstyrelsen åter har uttalat sig för genomförande av förslaget allenast i fråga om besättningar inom de sex nordligaste länen samt Gotlands län, där tuberkulosfrekvensen bland nötkreaturen är så låg, att nedslaktning av tuberkulosinfekterade djur skulle kunna ske med rimliga kostnader. Inom övriga delar av landet, där ungefär vart tredje nötkreatur beräknas vara tuberkulossmittat, skulle enligt medicinalstyrelsens mening den föreslagna anordningen kunna medföra oöverskådliga konsekvenser beträffande såväl det allmännas kostnader som prisläget på köttmarknaden ävensom kunna befordra ett onödigt ödeläggande av värdefullt avelsmaterial. Nedslaktningen på grund av tuberkulos har redan nått en avsevärd omfattning och synes alltjämt tilltaga.

Utskottet finner icke anledning till någon principiell invändning mot en utsträckning av statens bidrag till att avse tuberkulösa nötkreatur, oavsett om sjukdomen är i smittfarlig form eller icke. Den nuvarande kampen mot nötkreaturstuberkulosen syftar givetvis till att i görligaste mån för framtiden erhålla helt tuberkelfria besättningar inom landet. Från denna synpunkt skulle nedslaktning av alla tuberkulösa djur vara önskvärd. Begränsningen till endast smittfarliga fall förestavas dock främst av de konsekvenser, som berörts i det föregående. Den föreslagna utvidgningen av ersättningsskyldigheten skulle medföra betydligt ökade upppoffringar från statens sida. På

grund av olägenheterna med en särlagstiftning för vissa landsdelar, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, kan utskottet icke heller biträda denna lösning. Praktiskt-ekonomiska skäl synas utskottet sålunda för närvarande tala emot motionärernas förevarande förslag.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att motionerna I: 177 samt II: 368 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 april 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 59.